

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

1
2024

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 788 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning roli va ahamiyati.....	10
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda konseptual, ilmiy, innovatsion yondashuvning zarurati	16
Gulnora Abdurahmonova	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish muammolari va uni bartaraf etish yo'llari	22
S. R. Topildiyev	
Milliy strategik maqsadlar: ekologik va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi	28
Muratova Shohista Nimatullayevna	
Green Economy in Tourism in Uzbekistan.....	32
Alieva Makhbuba Toychievna	
Инновационные подходы в сельском туризме: "Зеленые маршруты"	36
Голышева Елена Вячеславовна	
Mamlakatimizda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari	42
Vaxabov Abduraxim Vasikovich, Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
To'qimachilik sanoati korxonalarini barqaror rivojlantirish omillari.....	47
A.Yu. Mardanov	
Turizmni qayta jonlantirish strategiyasini ishlab chiqishda turizmni rejalashtirishning istiqbollari.....	52
A'zamov Saidakbarxon Avazxon o'g'li	
O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishi asosida barqaror rivojlanishga erishish	57
Abdullayev Elyorbek Odiljon o'g'li	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	62
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Turistik hududlarning barqaror rivojlanishini baholash metodologiyasida integral baholash ko'rsatkichlarini aniqlashning nazariy jihatlar.....	66
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich	
Iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda "yashil" iqtisodiyot va uning ayrim masalalari.....	70
Axunova Shoxistaxon Nomonjanovna, Sultonova Gulbaxor Shoxnazimovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi faoliyatining nazariy tamoyillari va o'ziga xos xususiyatlari.....	74
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Mintaqa iqtisodiyotida agrar soha samaradorligini oshirishning ahamiyati.....	78
Butanova Dilnoza Rustamovna	
Global krizislar va ularning turizm iqtisodiyotiga ta'siri.....	83
Hallakova Barnoxon bahodirjonovna	
Agroturizm faoliyati rivojlanishining xorijiy tajribalari va ularda faoliyatni rivojlantirish modellarining qo'llanilishi.....	95
Husanboyev Sadafbek Yorqinjon o'g'li	
Yashil iqtisodiyotni kreditlashda banklarning o'rni.....	101
Ibragimova Sevara Muxamedjan qizi	
Qurilish materiallari sanoati korxonalari samaradorligini baholash masalalari.....	104
Isayev Jakhongir Muzaffarovich	
Iqtisodiyotni islomiy moliya tamoyillari asosida moliyalashtirish amaliyotini joriy etish istiqbollari	110
Kasimov Baxtiyor Usmanovich	
Oziq-ovqat sanoatida tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning iqtisodiy mexanizmi.....	113
Mahamatova Maftuna	
Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari.....	119
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	

Islom moliyalashtirish xizmatlari asosida kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish usullari.....	124
Said Po'latov Maxamedovich	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	128
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Dorivor o'simliklar yetishtirishning dunyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi o'rni va xalqaro bozor savdosida prognozlar.....	135
To'xtabayev Jamshid Sharofiddinovich, Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'zbekistonga turistlar tashrifini ko'paytirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	142
Toshmurod Kulmanov	
Agrobiznesni moliyaviy quvvatlash va rivojlanish istiqbollari	147
Tursunova Dilnavo Islomovna	
Oziq-ovqat bozorini qandolat mahsulotlari bilan to'ldirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish.....	150
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Yoshlar turizmini rivojlantirish holati va uni takomillashtirish yo'llari.....	159
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Biologik aktivlarni baholashning uslubiy jihatlarini takomillashtirish.....	162
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Agrosanoat ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilishga uslubiy yondashuvlari.....	168
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Suv resurslaridan samarali foydalanishda suv solig'ining ahamiyatini oshirish	174
Ikramov Nuriddin Kamolitdinovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsiya va innovatsion faoliyat bilan bog'liq tushunchalarining nazariy masalalari	179
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Temur Olimovich Mamayunusov	
Aglomeratsiya iqtisodiyoti – Agglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanishni harakatlantiruvchi omili sifatida	185
Raximbayev Akmal Azatboyevich	
Korxonalarini boshqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish mexanizmlari	190
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Globalashuv sharoitida turizm sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	195
Salimov Dilshodbek Davronovich	
To'qimachilik sanoat korxonalarida marketing strategiyasi.....	199
Tillyaxodjayev Azizxon Aloxonovich	
Oziq-ovqat sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirish yo'llari	203
Nilufar Umarova	
O'zbekistonda transport xizmatlari ko'rsatilishi tahlili	207
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Agrar sektorga jalb qilingan investitsiyalarning sohadagi intensiv iqtisodiy o'sishga ta'sirining tahlili	213
Yangiboyev Sirojiddin Jo'ramurodovich	
Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davlatlarda auditning xalqaro standartlarini qo'llash xususiyatlari	220
Meliyev Isroil Ismoilovich	
Raqamli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish: muammolar va yechimlar	227
Melikov Otabek Maxmadiminovich	
Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalining tutgan o'rni.....	232
Abdikarimov Islombek Ibragimovich	
Kimyo sanoati korxonalarini boshqarish modellariga oid zamonaviy tajribalar.....	237
Avulchayeva Feruza Djurakuziyevna	
Задачи предмета «русского языка» на современном этапе	243
Адилова Солияхон	

Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati	247
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Korrelyatsion-regression tahlil orqali turizm xizmatlari samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	252
Gapparov Azim Qayumovich	
O'zbekistonda monetizatsiya darajasi va uni makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri.....	258
Isayev Atabek Djurabayevich	
Prospects for the Development of Bond Circulation in the Capital Market.....	266
Jurabek Sobirov	
Ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lim muassasalarining rivojlanish holati tahlili.....	270
Kuldashev Sherzod Alimardonovich	
Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish va ularning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli	276
Mamadiyeva Dilrom Ravshon qizi	
Surxondaryo viloyatlarning marketing salohiyatini shakllantirish holati tahlili	280
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna	
Improving Internal Control System	287
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda OTMLar veb-saytlari samaradorligini oshirish.....	291
Musayev Bekjon Shukurillayevich	
Korxonaning narx-navo tizimi va narx siyosatini tahlil qilish	298
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilhkomovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari.....	302
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li	
Xizmatlar ko'rsatish subyektlarida biznes-modellarining raqamli transformatsiyalashuv konsepsiyalari.....	306
N. B. Yahyoxonov	
Mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	311
Nazarova Muslima Nazarovna	
Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning ilmiy-amaliy jihatlarini	317
Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich	
Biznesni yuritishda korxonalararo integratsion jarayonlarni rivojlantirish masalalari.....	322
Olimova Nodira Xamrakulovna	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning moliyaviy mexanizmlari: tahlil va istiqbollar	329
Oppoqxonov Nurmuhammadxon Po'latxon o'g'li	
O'zbekistonda davlat korxonalari transformatsiyasini jadallashtirish yo'nalishlari.....	333
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Aholining turmush darajasini oshirish sharoitida mehnat bozori transformatsiyasining dinamikasi	338
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li	
Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari.....	341
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Aholi moliyaviy savodxonligiga investitsiya kiritishning ahamiyati.....	345
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda valyuta siyosatini samarali tashkil etish.....	350
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li	
Sharq va G'arb tamaddunida gender qarashlar	355
Samandarova Gulxayo Abduraim qizi	
Imkoniyati cheklanganlarga to'siqsiz turizm xizmatlarini tashkil etish istiqbollari	359
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
To'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi boshqaruvida davlat tomonidan tartibga solishning ahamiyati	363
Todjimamatova Mashxura Erkinovna	
Mintaqalarning ekologik-iqtisodiy xususiyatlari va ularning barqaror rivojlanish bilan bog'liqligi	367
Toshboyev Muzaffar Muxtorovich	

Перспективы развития сферы услуг в Узбекистане.....	373
Tsoy Marina Petrovna, Li Marina Rudolfovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Opportunities for Bicycle Tourism in Zomin, Bulungur and Bakhmal Districts.....	379
Urozaliev Elyor Shuxrat ogli, Xujamov Bobur bahodir ogli, Saydullayev Abbosjon Murodovich	
Pul-kredit siyosati va moliyaviy inqiroz: uslubiyot va saboqlar	384
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Korxonalarda barqaror rivojlanishni tatbiq etish istiqbollari.....	391
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Telekommunikatsiya korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish.....	396
Xusanov Ulugbek Nishanovich	
Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini kengaytirish imkoniyatlari.....	402
Xuseynova Feruzabonu Mamadaliyevna	
O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	405
Yo'ldosheva Dilnoza G'ayrat qizi	
Необходимость соблюдения этических норм в профессиональной деятельности бухгалтеров	408
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Mintaqalarda kichik innovatsion korxonalarni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	412
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Axmadjanov Ilyosbek Ilxomjon o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishini nazariy masalalari.....	416
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Abduraxmonov Sherali Sharifjonovich	
Пути повышения прозрачности бюджета Республики Узбекистан.....	420
Адашов Гайрат Рустамович	
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog'liqligi	424
Axmediyeva Aliya Toxtarovna	
Тенденции и факторы развития пищевой промышленности в Узбекистане	432
Б. А. Хакимов	
Роль платежных систем в функционировании электронной коммерции.....	438
Бабаева Гузаль Яшиновна	
"Sirdaryo" va "Sirdaryo-Farm" erkin iqtisodiy zonasidagi xorxonalari erishgan yutuqlari, berilgan imtiyozlar va yaratilgan shart-sharoitlar to'g'risida	444
Davlayev G'olib Ashurovich	
Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	447
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Ishlab chiqarish tafovutining Markaziy Bank monetar siyosati qarorlariga ta'siri.....	452
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
O'zbekistonda innovatsion jozibadorlik asosida oliy talim xizmatlarini rivojlantirish.....	457
Jonuzokov M. K.	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishda xorij tajribasidan foydalanish.....	461
Ismailov Allayor Rashidovich	
Особенности формирования ценовой стратегии на рынке плодоовощной продукции.....	465
Исроилов Абдурашид Абдурахманович	
Iqtisodiyotni globalashuvi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar barqarorligining nazariy metodologiyasini takomillashtirish	471
Kalandarova Nargiza Narimanovna	
Проблемы регулирования и защиты инвесторов в развитии электронной коммерции и пути их решения	475
Кенжебаева Гульфуза Рахматиллаевна	
Сущность, цели и задачи определение уровня финансовой устойчивости предприятия в современных условиях	478
Киличев А. А.	
Sug'urta tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish	485
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	

Классификация институциональных факторов, определяющих предпринимательскую активность в Узбекистане.....	490
Курпаяниди Константин Иванович	
Ho'jalik yurituvchi subyektlarning kredit va qarz mablag'laridan foydalanish samaradorligi tahlilini takomillashtirish.....	497
Mahmudova Go'zal Samadjon qizi	
Muqimiy ijodiDA milliy uyg'onish va iqtisodiy, falsafiy qarashlar	502
Muxlisa Muxitdinova	
Совершенствование управления портфелем залогов для обеспечения финансовой устойчивости: инсайты и рекомендации для Узбекистана	505
Наимов Шахрух	
Определение специфических особенностей и факторов влияющие на процесс внедрения международных требований и стандартов в коммерческих банков Республики Узбекистан.....	509
Хайдаров Зоҳир Шаривович , Каражанова Гулноза Толлиевна, Хайдари Фидои Зоҳир Зода	
Inson kapitalida mujassam bo'lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va roli	514
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Sevara Abdinazarovna Babanazarova, Mexrangiz Olimovna Mamayunusova	
Развитие рыночных отношений и усиление их влияния на рост объёмных и качественных показателей культурного туризма.....	521
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Основные направления цифровой трансформации в банковском секторе.....	525
Рахимова Гавхар Ойбековна	
O'zbekistonda ayollarni tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishda bank kreditlarining roli	530
Saidova Subhinigor Azizovna	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish asosida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'llari	535
Sultonov Shodiyor Abduhalilovich, Nazarov Asqar Anvar o'g'li	
Yuridik shaxslar mol-mulkiga soliq solishning o'ziga xos xususiyatlari	541
Umirov Xurshid Islomovich	
Korxonalar va tashkilotlarni modernizatsiya qilish jarayonlari.....	545
Fayziyeva Dilafruz Shuxratovna	
"Авеста" – исторический источник экономической мысли в Древней Средней Азии	549
Хакимов Назар Хакимович, Садиков Анвар Каримович	
Приоритетные направления развития теории формирования финансовой политики предприятия	555
Хамдамов С. Ф.	
Innovatsion rivojlanish sharoitida inson resurslarini strategik boshqarish.....	562
Xasanova Nafisa Shavkatovna	
Mehnat bozorida mehnat resurslaridan samarali foydalanishda yoshlar bandligini takomillashtirish.....	566
Xuvaydullayeva Iroda Xusniddin qizi	
Sanoat korxonalari faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligini baholashga doir uslubiy yondashuvlar.....	572
Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
Amir Temur davrida hunarmandchilik siyosatining o'ziga xos iqtisodiy xususiyatlari	578
Zikrillayev Jaxongir Sarvar o'g'li, ilmiy rahbar: Nasimov Baxtiyor Vasiyevich	
Infratuzilma obyektlari rivojlanishining turizm sohasidagi o'rni.....	583
Toyrova Amina Baxtisher qizi	
Korxonalarda moliyaviy investitsion portfelni jalb qilish va rag'batlantirishning zamonaviy shakl va usullari tahlili	588
Haydarov Humoyun Begmurod o'g'li	
Kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligini tadqiq etishga konseptual yondashuvlar	592
K. Q. Tajibayev	
Бухгалтерский учет дебиторской и кредиторской задолженности в современной экономике	599
Камолова Феруза Кахрамоновна	

O'zbekistonda mehmonxona sohasidagi mahalliy boshqaruv tizimini takomillashtirish yo'llari.....	603
Mirzayeva Lola Shavkatovna	
Turizmni rivojlantirishda "yashi" marketingni o'rni.....	607
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Inson kapitalini boshqarishning xorij tajribasi.....	612
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
Agrasanoat majmuasida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishirish va qayta ishlashda klasterlarini rivojlantirishning xalqaro tajribalari.....	620
Salixov Sherzod Abduxakimovich	
Mamlakatimizda mehnat bozorida ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish	625
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
Budjetdan tashqari mablag'lar hisobi va nazoratini takomillashtirish	628
Ostonokulov Azamat Abduraimovich, Alimardonov Asrorjon Alimardonovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida investitsion jarayonlar rivojlanishining xorij tajribasi	635
Miyassarov Davron Abdurashid o'g'li	
Xizmat ko'rsatish va servis sohasida mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash ko'rsatkichlari.....	640
Muhammadamin Erdon o'gli Erdonov	
Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста.....	644
Насиров Дилшод Фархадович	
Влияние прямых иностранных инвестиций (пии) на экономику Узбекистана	654
Юлдашев Нодирбек Сайдибурханович	
Qulay investitsiya muhiti – xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishning asosiy omilidir.....	659
Hoshimov Jahongir Ravshanbek o'g'li	
Biznesni loyihaviy moliyalashtirish va uning asosiy yo'nalishlari.....	664
Razzakov Jasur Xamraboyevich	
Inflation and Unemployment: Evidence from Uzbekistan	670
Mahmudov Nosir, Nabiyeva Nargizaxon Nuriddin qizi	
Milliy mahsulotlarni jahon bozoriga olib chiqishda marketing strategiyalaridan foydalanish	677
Meliqulov Abduhalil Norinovich	
O'zbekistonda kichik sanoat zonalarini tashkil etish va rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari	683
Ortiqov Avazbek Bahrom o'g'li	
Rene Dekart va Blez Paskal ta'limotlarida ratsional g'oyalar komparativistikasi.....	689
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishining nazariy-uslubiy asoslari.....	694
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
The Importance of the World Trade Organisation (WTO) and Uzbekistan's Efforts to Join It.....	699
Urozaliev Elyor, Khoshimova Sevara	
Jismoniy tarbiya va sport muassasalarini moliyalashtirishdagi mavjud muammolar.....	705
Abduqaxorov Ulug'bek Abdug'aniyevich	
Yangi O'zbekistonda turizmning drayver sifatida barqaror rivojlanish yo'nalishlari	709
Tuxliyev Iskandar Suyunovich	
Mahalliy soliqlar va yig'implarning iqtisodiy mohiyati hamda ularni undirishning xususiyatlari	713
Tuychiyev Kamoliddin	
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	717
Yadgarov Nodir Ravshanovich	
Organik qishloq xo'jaligiga o'tish bosqichlarining tashkiliy jihatlar va iqtisodiy asoslari.....	723
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
Davlat xaridlari jarayonida e'tiborsiz ijrochilarni imkoniyatini cheklash masalalari	727
G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	

O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni faol tashkil etish istiqbollari	730
Utkurov Kozimjon Dilmurod o'g'li	
Iqtisodiy o'sishni ta'minlashda transport tadbirkorligi faoliyatini rivojlanish imkoniyatlari	733
M. Masharipova, I. Ruzmetova, D. Kuramboyeva	
Sug'urta faoliyatini takomillashtirishda andarrayting xizmatining o'rni	737
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich	
O'zbekistonda eksportni sug'urtalash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari	741
Qarshiyev Keldiyor Eshpulatovich	
Kambag'allikni qisqartirishda aholini tadbirkorlikka yo'naltirish	745
Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Yoqilg'i-energetika korxonalarining moliyaviy barqarorligining ilmiy nazariy asoslari	749
Xusanov Qaxramon Nishonovich	
Оценка результатов реформы бухгалтерского учета в Республике	753
Киличева Фарида Бешимовна, Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
Эффективность программ соответствия в различных компаниях	757
Ахмедов Бехзод Ахмедович	
Элементы системы внутреннего контроля в выбранном финансовом институте	762
Хасанов Кахрамон Ахмаджанович	
Authentic Leadership Unleashed: A Comparative Analysis of Leadership Styles	767
Esanova Shohida Utkirovna	
Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi moliyaviy risklarni boshqarishning ilg'or xorij tajribalari	774
Madiyarov Sanjar Gulyamovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida xarajatlar hisobining uslubiy masalalari takomillashtirish	781
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich, Umaraliyev Isomidin Ismonjon o'g'li	

BIZNESNI YURITISHDA KORXONALARARO INTEGRATSION JARAYONLARNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI

Olimova Nodira Xamrakulovna

I.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Annotatsiya: Maqolada milliy iqtisodiyotning mutanosibligi va barqarorligini ta'minlash unda faoliyat yuritayotgan tadbirkorlik va biznes subyektlari moliyaviy barqarorligini oshirishni talab qilishi, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari korxonalararo kooperatsiya va integratsion jarayonlarni rivojlantirish masalalarini ilmiy jihatdan tadqiq etish taqozo etilishi xususida fikr yuritiladi. Shu asosda mazkur ishda mamlakatimiz biznes va tadbirkorlik subyektlari o'rtasida integratsiya va kooperatsiya munosabatlarini rivojlantirishning o'ziga xos jihatlari ochib berilgan hamda biznesni yuritish va rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, biznes yuritish strategiyasini aniqlash va bunda kooperatsiya-integratsiya aloqalarini rivojlantirishga qaratilgan ilmiy takliflar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: biznes, korxona, sanoat, ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, tadbirkorlik, integratsiya, kooperatsiya, investitsiya, strategiya, investitsion faollik, boshqaruv, rivojlanish.

Abstract: The article considers the issue that ensuring the balance, sustainability of the national economy requires increasing the financial stability of business entities, and businesses operating in it, and small businesses and private entrepreneurship require scientific research on the development of cooperation and integration processes between enterprises. On this basis, this work reveals the specific aspects of the development of integration and cooperative relations between business entities and entrepreneurship in our country, scientific proposals and practical recommendations aimed at identifying priority areas of business and business development, business strategies and the development of cooperative and integration relations.

Key words: business, enterprise, industry, production, service, entrepreneurship, integration, cooperation, investment, strategy, investment activity, management, development.

Аннотация: В статье рассматривается вопрос о том, что обеспечение сбалансированности и устойчивости национальной экономики требует повышения финансовой устойчивости функционирующих в ней субъектов предпринимательства и бизнеса, а субъектам малого бизнеса и частного предпринимательства требуется научное исследование вопросов развития кооперации и интеграционных процессов между предприятиями. На этой основе в данной работе раскрыты специфические аспекты развития интеграционных и кооперативных отношений между субъектами бизнеса и предпринимательства нашей страны, разработаны научные предложения и практические рекомендации, направленные на определение приоритетных направлений ведения и развития бизнеса, стратегии ведения бизнеса и развитие при этом кооперативно-интеграционных отношений.

Ключевые слова: бизнес, предприятие, промышленность, производство, сервис, предпринимательство, интеграция, кооперация, инвестиции, стратегия, инвестиционная активность, управление, развитие.

KIRISH

Milliy iqtisodiyotda muhim o'rin egallab borayotgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasini yanada rivojlantirish hamda bu orqali ichki bozorni raqobatbardosh, eksportbop va sifatli tovarlar bilan boyitish, yangi ish o'rinlari yaratish va shunga muvofiq holda aholi daromadlarini o'stirish hamda barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash bo'yicha ahamiyati katta bo'lgan ishlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan bir qatorda, bu soha davlat byudjetiga soliq to'lov tushumlari hajmining ko'payishi va iqtisodiy rivojlanishning asosiy ko'rsatkichi hisoblangan yalpi ichki mahsulot salmog'ining oshishiga asosiy turtki bo'lmoqda. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyati respublikamizdagi siyosiy, ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikning tayanchiga hamda shu bilan birga asosiy kuchiga aylanib bormoqda.

Tadbirkor va ishbilarmonlarning bunyodkorlik harakatlari mamlakatimizda bozor iqtisodiyotiga o'tish yo'lida olib borilayotgan islohotlarning ajralmas qismi sifatida o'zining ijobiy samarasini bera boshladi. Eng asosiysi - so'nggi yillarda iqtisodiy o'sish sur'atlari barqaror tus oldi. Erkin iqtisodiyotning sinalgan tamoyillariga izchil amal qilinishi natijasida tadbirkorlikning iqtisodiyotdagi o'zni va ahamiyati oshdi.

O'zbekistonda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning hozirgi bosqichi kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishga qaratilganligi bilan alohida ahamiyat kasb etmoqda. Chunki, kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish masalasiga davlatimiz iqtisodiy siyosatining strategik vazifasi sifatida qaralmoqda. Qisqa muddatda iqtisodiyotda chuqur tarkibiy o'zgarishlarni shakllantirish, aholi daromadlarining ko'payishini ta'minlash, unumdor tashqi savdo va investitsiya jarayonlarini kuchaytirish, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasini barqaror rivojlantirish, bank-moliya tizimi faoliyatini mustahkamlashda ahamiyatli yutuqlar qo'lga kiritilmoqda.

Mazkur vazifalarning samarali bajarilishi, xususan, milliy iqtisodiyotning mutanosibligi va barqarorligini ta'minlash unda faoliyat yuritayotgan subyektlar moliyaviy barqarorligini oshirishni talab qiladi. Yuqoridagi vazifalarning ijrosi kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari korxonalararo kooperatsiya va integratsion jarayonlarni rivojlantirish masalalarini ilmiy jihatdan tadqiq etishni taqozo etadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Kichik biznes va tadbirkorlik mavzusida respublikamizning ko'plab olimlari ilmiy izlanishlar olib borishgan va bir qancha risolalalar nashr etilgan. A.Abduganiyev, A.Abduraximov, S.Ablayev, B.Berkinov, A.Jurayev, D.Gazibekov, A.Bedrintsev, A.Vahobov, S.G'ulomov, X.Kimsanbaev, A.Isojonov, G.Saidova, F.Kayumov, A.Abdullayev, A.Sotvoldiyev, Sh.Yuldashev kabi mualliflarning izlanishlarida O'zbekistonda kichik biznesning shakllanishi va rivojlanishi, uning tashkiliy shakllari, kichik biznes infratuzilmasi, biznes-reja ishlab chiqish masalalari va kichik korxonalar faoliyatini iqtisodiy tahlil qilish usullari ham atroflicha ko'rsatib berilgan.

O'zbekistonda va uning hududlarida biznes hamda tadbirkorlikni rivojlantirish, uning investitsion faolligini ta'minlashning hududiy xususiyatlari va istiqbollarning nazariy jihatlarini va ayrim hududiy xususiyatlari iqtisodchi olimlarimiz M.Abdusalyamov, T.Axmedov, A.Sodiqov, A.Soliyev, O.Abdullayev, A.Qayumov, F.Egamberdiyev, Sh.Shodmonov, T.Jo'rayev, K.Muftaydinov, D.Alimatova, A.Qulmatov [6], N.Muradovalarning [5] ilmiy ishlarida tadqiq etilgan.

Agroiqtisodchi olimlardan A.Chayanov kooperatsiyaning iqtisodiy mohiyatini mustaqil ravishda o'z faoliyatini birlashtiruvchi turli xo'jalik yurituvchi subyektlarning iqtisodiy manfaatlarini mustahkamlashni ta'min etuvchi munosabat sifatida ta'riflaydi. Muallif bu yerda asosiy e'tiborni mol-mulk emas, balki kooperatsiya munosabatlariga kirishgan mustaqil subyektlar manfaatlariga xizmat qilishga qaratish lozimligini alohida uqtiradi. Bu kontseptsiya esa I.Buzdalov tomonidan "Kooperatsiya turli xo'jalik yurituvchi subyektlarning birgalikdagi faoliyati bo'lib, u o'zida shaxsiy, jamoa va ijtimoiy manfaatlarini birlashtiradi, alohida insonlarning ijodiy mehnatini rag'batlantiradi. Ayni paytda insonning ijtimoiy kafolati bilan birga, sotsial himoyasini ta'min etadi" deb fikr yuritadi.

Qolaversa, yetuk iqtisodchi olimlardan M.Tugan-Baranovskiy asosiy e'tiborini kooperatsiya shakllari va kooperatsiya jarayonining ijtimoiy jihatlariga qaratib, uni ijtimoiy harakat sifatida talqin qilgan bo'lsa, bizning olimlardan R.Husanov o'z ishlarida kooperatsiyaning iqtisodiy jihatlarini tadqiq etadi [4]. Bunda asosiy e'tibor mayda tovar ishlab chiqaruvchilarga qaratilgan bo'lib, kooperatsiyaning iqtisodiy va ijtimoiy tabiati o'sha davr nuqtai-nazaridan talqin etiladi.

Mamlakatimizda hududlarida tadbirkorlikni rivojlantirish va uning investitsion faolligini ta'minlashni davlat tomonidan tartibga solish va qo'llab-quvvatlashning iqtisodiy mexanizmini takomillashtirishga, turli davrda, umumiy holda bajarilgan bo'lib mahsulotni sotish tizimini alohida muammo sifatida tanlagan holda chuqur yondashilmagan. Ayni paytda meva-sabzavotchilik sohasida agrofimlar faoliyatini tashkil etish borasida olib borilayotgan ishlar ham masalaga jiddiy yondashgan holda ilmiy tadqiqotlar olib borish, mavzuga doir ilmiy taklif va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishning zarurligi ushbu mavzuni tanlashga asos bo'ldi.

Tadqiqotda ilmiy abstraktsiya, dialektik tadqiqot, induksiya va deduktsiya, maqsadli rivojlantirish, monografik kuzatuv, tizimli va qiyosiy tahlil, grafik tasvirlash, ekspert baholash va iqtisodiy statistik usullardan foydalanilgan.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

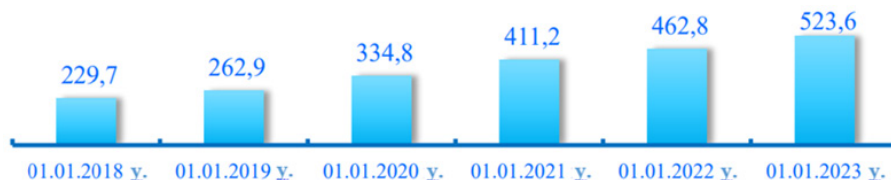
Mamlakatimizda ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyotini barpo etishning asosiy maqsadlaridan biri mamlakatda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik shakllarini ustuvor rivojlantirishdan iborat. Bu maqsadni amalga oshirish uchun iqtisodiy islohotlar o'tkazildi, uning rolini oshirish uchun yirik institutsional asoslar yaratildi. Tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish va uni kafolatlovchi huquqiy-me'yoriy hujjatlar, tadbirkorlarga ko'maklashuvchi nodavlat tashkilotlar, korxonalar shular jumlasiga kiradi. O'zbekistonda xususiy tadbirkorlik va kichik biznes korxonalari majmuini tashkil etish muvaffaqiyatli bormoqda. Bugungi kunga kelib, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari mamlakatimiz iqtisodiyotining barcha jabhalarida, mashinasozlik mahsulotlari ishlab chiqarishda, xalq iste'moli mollarini, qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqarishda hamda boshqa sohalarda faoliyat ko'rsatmoqda.

Sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishni yanada kengaytirish, kichik biznes subyektlarini sanoat faoliyatiga keng jalb etish, sanoat kooperatsiyasini mustahkamlash va rivojlantirish, ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar tannarxini kamaytirish maqsadida "Sanoat kooperatsiyasini yanada rivojlantirish va talab yuqori bo'lgan mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori ^[1] qabul qilindi.

Jahon miqyosidagi murakkab jarayonlarni va mamlakatimiz bosib o'tgan taraqqiyot natijalarini chuqur tahlil qilgan holda keyingi yillarda "Inson qadri uchun" tamoyili asosida xalqimizning farovonligini yanada oshirish, iqtisodiyot tarmoqlarini transformatsiya qilish va tadbirkorlikni jadal rivojlantirish, inson huquqlari va manfaatlarini so'zsiz ta'minlash hamda faol fuqarolik jamiyatini shakllantirishga qaratilgan islohotlarning ustuvor yo'nalishlarini belgilash maqsadida "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" ^[2] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni qabul qilindi. Unga ko'ra "Harakatlar strategiyasidan - Taraqqiyot strategiyasi sari" tamoyiliga asosan ishlab chiqilgan ettita ustuvor yo'nalishdan iborat 2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasini amalga oshirishga doir davlat Dasturida "milliy iqtisodiyotni jadal rivojlantirish va yuqori o'sish sur'atlarini ta'minlash" masalasiga alohida ahamiyat berilgan.

Respublikamizda ishbilarmonlik muhitini yanada yaxshilash, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni ishonchli himoya qilinishini ta'minlash, ularni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va jadal rivojlantirish yo'lidagi to'siqlarni bartaraf etish borasida amalga oshirilayotgan kompleks chora-tadbirlar 2023-yilning 1-yanvar holatiga faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar soni 523,6 mingtani tashkil etish imkonini berdi va o'tgan yilning shu davriga nisbatan 60,8 mingtaga ko'paygan yoki 13,1 % ga oshgan. Kichik tadbirkorlik subyektlarining soni har 1000 aholiga 17,9 birlikni tashkil qildi. 2022-yil davomida 90,2 mingta yangi kichik korxona va mikrofirmalar (fermer va dehqon xo'jaliklarisiz) tashkil qilindi, bu 2021-yilning shu davriga nisbatan 8,8 %ga kam demakdir (1-rasm).

1-rasm: 2017-2022-yillarda faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar soni dinamikasi ^[14], ming birlikda

Rasm ma'lumotlaridan ko'rinadiki, 2023-yil 1-yanvar holatiga faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalar (fermer va dehqon xo'jaliklarisiz) soni jami 523 556 tani, shundan yangi tashkil etilganlari 90 177 tani tashkil etdi. 2023-yilning 1-yanvar holatiga ko'ra hududlar bo'yicha faoliyat yuritayotgan kichik korxona va mikrofirmalarning eng ko'pi Toshkent shahrida 106071 tani yoki jamiga nisbatan 20,3 % ni tashkil etdi. 2022-yilda kichik tadbirkorlik subyektlarining soni har 1000 aholiga nisbatan hududlar bo'yicha eng yuqori ko'rsatkich Toshkent shahrida 35,9 birlik, Navoiy viloyatida 24,8 birlik, Sirdaryo viloyatida 23,0 birlik, Jizzax viloyatida 21,5 birlik va Toshkent viloyatida 19,7 birlikni tashkil etgan.

Respublika bo'yicha 2022-yilda faoliyat yuritayotgan kichik tadbirkorlik subyektlarining soni har 1000 aholiga nisbatan 17,9 birlikni tashkil etdi. 2022-yilda hududlar bo'yicha yangi tashkil etilgan kichik korxona va mikrofirmalarning jamiga nisbatan eng ko'p ulushi Toshkent shahri -16,7 %, Samarqand viloyati - 11,8 %, Farg'ona viloyati - 9,8 %, Qashqadaryo viloyati - 9,5 %, Toshkent viloyati - 7,5 %, Xorazm viloyati - 6,3 %, Namangan viloyati - 6,1 %, hissalariga to'g'ri keldi.

1-jadval: Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha yangi tashkil etilgan kichik korxona va mikrofirmalar ^[14], birlikda

	2021-yil yanvar-dekabr	2022-yil yanvar-dekabr	farqi (+;-)
Jami	98 886	90 177	- 8 709
Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi	11 710	12 018	308
Sanoat	19 285	16 191	- 3 094
Qurilish	6 330	4 795	- 1 535
Savdo	38 459	34 384	- 4 075
Tashish va saqlash	2 642	3 355	713
Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar	6 621	5 812	- 809
Axborot va aloqa	2 521	2 617	96
Sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish	1 760	1 498	- 262
Boshqa faoliyat turlari	9 558	9 507	- 51

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini iqtisodiyotning boshqa soha va tarmoqlarida ishlab chiqarish salmog'idagi o'zgarishlar orqali ham kuzatish mumkin. Xususan, mazkur sohaning sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishdagi ulushi 2021-yildagi 19 285 birlikdan 2022-yilda 16 191 (kamayish - 3 094)ga, qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligida tegishli ravishda 11 710 mingdan 12 018 mingga (o'sish 308), savdoda 38 459 dan 34 384 (kamayish - 4 075)ga, sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatishda 1 760 birlikdan 1 498 birlikka (kamayish - 262), tashish va saqlashda 2 642 dan 3 355 (o'sish 713)ga, boshqa faoliyat turlarida 9 558 dan 9 507 (kamayish - 51)ga qadar o'zgargan. 2022-yilda iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha eng ko'p kichik korxona va mikrofirma savdo sohasida 34 384 ta, sanoatda 16 191 ta hamda qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligida 12 018 ta yangidan tashkil etilgan.

Ta'kidlash joizki, mamlakatimizda tashkil etilayotgan yangi ish o'rinlarining $\frac{3}{4}$ dan ko'p qismi kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasiga to'g'ri keladi. Buning natijasida kichik biznes sohasida aholini ish bilan bandligini ko'paytirish va yangi ish o'rinlarini paydo qilishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ma'lumki, Markaziy Osiyo mamlakatlari 2016-yildan boshlab mintaqaviy kooperatsiyani faollashtirishning eng yangi bosqichini boshladi, unda ongli tarzda iqtisodiy kooperatsiyaga asosiy e'tibor qaratildi. O'zbekiston va Qozog'istonda yangi pragmatik rahbarlarning hokimiyatga kelishi, Xitoy yordamida yangi transport marshrutlari ochilishi, madaniy va boshqa aloqalarni rivojlantirish masalalari muhokama etilishi mamlakatlar ushbu bosqichni samarali bosib o'tishiga yordam beradiganday tuyulgan edi. Markaziy Osiyodagi integratsiya yoki kooperatsiya jarayonlari haqida gap borar ekan, hali Ukrainada urush bilan bog'liq inqiroz yuz bermay turib, uzoq yillar davomida Markaziy Osiyo mamlakatlari eksport va import marshrutlarini rang-baranglashtirishga intilib kelayotgan edi. Endi eksportning eng asosiy marshrutlaridan birida jiddiy muammolar yuzaga kelgach, ushbu vazifaning dolzarbligi oshmoqda. Ayni paytda asosiy muqobil sifatida TMTM, ya'ni Transkaspiy xalqaro transport marshruti salohiyatini kengaytirish bo'yicha ishlar faollashtirilmoqda. Lekin ushbu marshrutdan hali to'liq foydalanilmayotgani va u yaqinda ishga tushirilgani boshog'riq bo'lib turibdi. Sinov sifatida ishga tushirib ko'rildi, konteynerlar tashildi, lekin narxi yuk tashish multimodal bo'lgani uchun qimmat, birinchidan, bir necha turdagi yuk tashishdan foydalaniladi. Aqtaugacha yoki Quriq portigacha yuk quruqlik orqali yetkazib beriladi, so'ngra kemalarga yuklanib, dengiz orqali Ozarbayjonga va undan nari manzillarga qayta yuklanib eltildi. Shu o'rinda, birinchidan, TMTM koridori imkoniyatlarini kengaytirish vazifasi turibdi. Ikkinchidan, Quriq va Aqtau portlarimiz potensialini kengaytirishimiz zarur, chunki G'arb bilan Rossiya o'rtasidagi hozirgi holat, ya'ni sanksiyalar urushi saqlanib qolsa - saqlanib qolish ehtimoli ko'proq - Rossiyaning transport qamali qilish kuchaya boradi. Biz shu sabab eksportimiz yo'nalishini o'zgartirishga oldindan tayyor bo'lishimiz kerak. Uchinchidan, Qozog'iston hukumati ushbu yo'nalishda ish olib bormoqda. Ular Aqtau bilan Quriq portlari atrofida terminallar qurish rejasi borligini oshkor qildi. Yana hukumat Turkiya, Ozarbayjon va Gruziya bilan ayni marshrut bo'yicha Birlashgan transport logistika kompaniyasi (OTLK) tuzish haqida bitim ham tuzdi, u Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi (YEOII) ichidagi bitimga o'xshab ketadi, yana Transkaspiy marshruti ishtirokchilari tuzgan bitimni ham esga tushiradi ^[13].

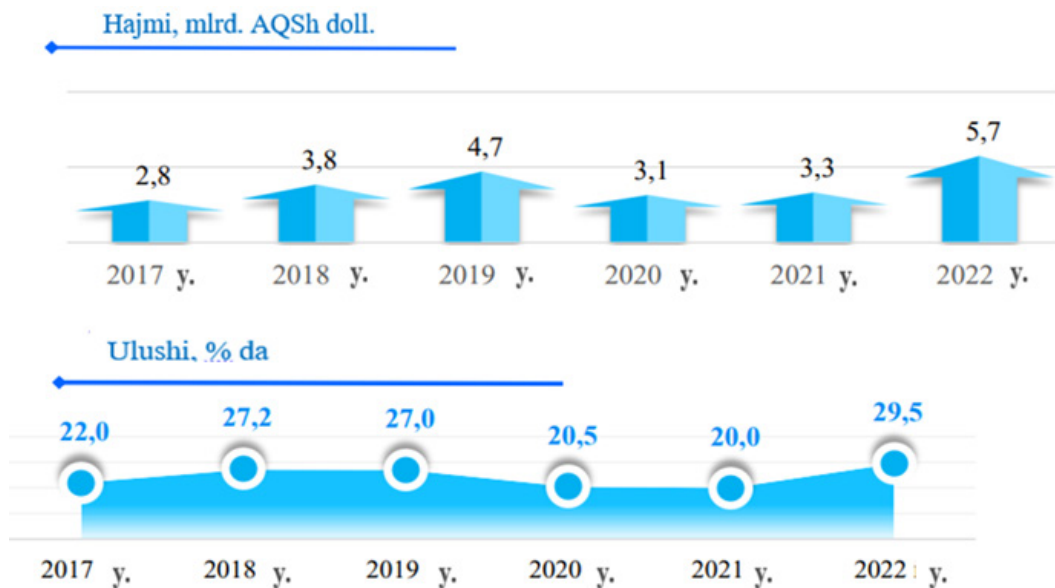
Bundan tashqari, janub yo'nalishi ham bor, albatta. Bu - o'sha Xitoy marshruti. Lekin u - butunlay boshqa narsa, chunki hozir gap bu yerda shimol yo'nalishidagi tranzit bilan bog'liq vaziyat haqida ketyapti. Umuman, Yevroosiyo integratsiyasining moddiy tajassumi bo'lgan Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi tashkil etilgandan beri sanksiyalar sharoitida faoliyat ko'rsatib kelayotganini qayd etish joiz.

Qozog'iston integratsiya yo'nalishini kuchaytirishdan oldin ko'p bor o'ylab ko'rishi zarur. Shuning uchun hamma narsa sanksiyalar bundan keyin qanchalik keskinlashuviga bog'liq. Ikkinchidan, ish iqtisodiy ittifoq qanchalik egiluvchan va o'z vaqtida mushkulotlarga moslasha olishiga, uchinchidan, Rossiya iqtisodiyotidagi vaziyat qay tarzda rivojlanishiga bog'liq.

So'nggi yillarda aholining keng qatlamini tadbirkorlikka jalb qilish va ularning daromad manbalarini kengaytirishga qaratilgan "Har bir oila - tadbirkor", "Yoshlar kelajagimiz" va boshqa ijtimoiy dasturlar doirasida jami 13 trln. so'mdan ziyod imtiyozli kreditlar ajratilib, 600 mingdan ziyod oilalarni qamrab olishga erishildi. Mazkur dasturlar hududlarda aholining tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishi, uning turmush tarzini yaxshilash va ish bilan bandligini oshirish uchun turtki bo'lib xizmat qilmoqda. Aholini tadbirkorlikka jalb qilish tizimini takomillashtirish, kambag'allikni qisqartirish va tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlarni izchil davom ettirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan "Aholini tadbirkorlikka jalb qilish tizimini takomillashtirish va tadbirkorlikni rivojlantirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" ^[3] Qarori qabul qilindi.

Integratsiyalashuvning kichik darajasi mamlakatlar iqtisodiyotida yangi xo'jalik yuritish tizimini shakllantirish yo'li hisoblanib, o'zaro pirovard mahsulot ishlab chiqaradigan va geografik yaqin bo'lgan korxona va tashkilotlarni o'z ichiga olgan "Klaster"lar yaratishdir. Eksportni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi tomonidan yiliga 20 mln. dollardan ortiq eksport qiluvchi korxonalarga 5 mln. dollargacha imtiyozli kreditlar ajratildi. Yuqori sifat va nazorat tizimiga ega Yevropa Ittifoqi, AQSh, Yaponiya, Janubiy Koreya kabi mamlakatlarda sertifikat berilgan asbob-uskuna va xom ashyolarga milliy sertifikat olish amaliyoti bekor qilindi.

2-rasm: Kichik tadbirkorlik subyektlarining eksport faoliyati ^[14]

2022-yilda kichik biznes subyektlari mahsulot (ishlar va xizmatlar) eksporti hajmi 5695,8 million AQSh dollarini yoki umumiy eksport hajmining 29,5 % ini tashkil etdi. 2022-yilda kichik biznes subyektlari tomonidan amalga oshirilgan mahsulot (ishlar va xizmatlar) importining hajmi 15154,1 million AQSh dollarini yoki jami importning 49,4 % ini tashkil etdi. Xom ashyo va yarim tayyor mahsulotlar uchun import boji stavkalari pasaytirildi.

2-jadval: 2022-yilning IV choragida biznesga ishonch muhitini baholash ^[14], % da

	O'tgan yilning shu davriga nisbatan joriy davrdagi o'zgarishlar		
	ko'payish (yaxshilanish)	o'zgarishsiz	kamayish (yomonlashish)
Korxonaning umumiy aylanmasi	44,4	44,7	10,9
Band bo'lganlar soni	24,5	68,1	7,4
Sotilgan mahsulot (tovarlar, ishlar va xizmatlar) uchun narx	38,2	56,0	5,8
Moliyaviy mablag'lar: o'z, kredit va qarz mablag'lari	29,0	63,8	7,2
Raqobat muhiti	40,8	54,3	4,9

Kichik korxona va mikrofirmalar faoliyati natijalari bo'yicha o'tkaziladigan tanlanma kuzatuv ma'lumotlari natijasi bo'yicha kichik korxona va mikrofirmalarning ishbilarmonlik muhiti holati tahlil qilinganda, korxonalar tomonidan o'zlarining umumiy iqtisodiy vaziyatini joriy davr uchun qulay deb baholagan korxonalarning soni 2017-yilda 12 976 tani tashkil etgan bo'lsa, bu ko'rsatkich 2022-yilga kelib esa 28 507 taga etgan yoki 2017-yilga nisbatan 15 531 taga oshgan. Shuningdek, iqtisodiy vaziyatini qoniqarli deb baholagan korxonalarning soni 2017-yilda 21 296 ta bo'lgan bo'lsa, bu ko'rsatkich 2022-yilda 42544 ta yoki 21 248 taga oshgan.

O'z navbatida, iqtisodiy vaziyatini qoniqarsiz deb hisoblagan korxonalarning ulushi esa 2017-yilda 2 840 tani tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilga kelib 5719 tani tashkil etgan va bu ko'rsatkich 2017-yilga nisbatan 2 879 taga oshgan. Shuningdek, iqtisodiy vaziyatni qoniqarli deb baholagan korxonalarning eng ko'p ulushi qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligida - 58,1 % ni, sanoatda - 55,8 % ni, xizmatlar sohasida - 54,9 % ni tashkil etdi. Iqtisodiy vaziyatni qoniqarsiz deb baholagan korxonalarning eng ko'p ulushi qurilishda - 9,2 % ni, sanoatda - 8,9 % ni, qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligida - 8,5 % ni tashkil etdi.

Mamlakatimizda biznesni yuritish bilan bog'liq barcha jarayonlarni yanada liberallashtirish, soddalashtirish va arzonlashtirish, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini moliyaviy qo'llab-quvvatlash borasida amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar natijasida kichik biznesning respublikamiz iqtisodiyotidagi tutgan o'rni tobora mustahkamlanib bormoqda.

Mamlakatimizda iqtisodiyotni liberallashtirish, biznes yuritish shart-sharoitlarini yanada yengillashtirish, qulay ishbilarmonlik muhitini shakllantirish, tadbirkorlikni rivojlantirish yo'lidagi ortiqcha to'siq va g'ovlarni bartaraf etish bo'yicha keskin va ta'sirchan chora-tadbirlarning amalga oshirilishi sohaning yanada rivojlanishiga

zamin va turtki bo'lmoqda. Tadbirkorlikni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashning eng muhim vazifasi - kichik korxonalarga teng huquqlarni ta'minlash, kichik va yirikroq korxonalar o'rtasidagi xo'jalik imkoniyatlari bo'yicha farqni imkon qadar kamaytirish, O'zbekiston xo'jaligining bozor tizimini shakllantirishning bazaviy jarayonlarida kichik va yirik tadbirkorlikning eng maqbul nisbatini ta'minlashdan iborat. Bu birinchi galda, raqobatli bozor musobaqasida teng huquqlilikni, faoliyat turini erkin tanlash sharoitida tadbirkorlik faoliyatini yuritishda teng imkoniyatlar yaratish, ularning huquqlari va javobgarligini, imkoniyatlari va tavakkalchiligini aniq belgilashdir. Bunda ijtimoiy, iqtisodiy, yuridik, siyosiy va boshqa qulay sharoitlar mavjud bo'lsagina biznesni muvaffaqiyatli rivojlantirish mumkin.

XULOSA

Jahon iqtisodiyotida kichik biznes ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal etishda, yangi ish o'rinlarini barpo qilishda, bozor o'zgarishlariga nisbatan tez moslashishda va mulkdorlar sinfini shakllantirishda alohida ahamiyatga va yuqori samaradorlikka ega ekanligi tasdiqlanmoqda. Mamlakatimizda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari integratsion aloqalari hamda moliyaviy barqarorligini oshirish maqsadida quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq deb hisoblaymiz:

- banklar kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning mamlakat yalpi mahsulot ishlab chiqarishdagi ulushini ko'paytirish maqsadida sohaga kredit ajratish mexanizmini takomillashtirish;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlik korxonalari faoliyatini rivojlantirishga xorijiy kredit liniyalaridan mablag'lar jalb qilishni kengaytirish;
- iqtisodiyotning turli tarmoqlaridagi kichik biznes korxonalar faoliyati barqarorligini reyting usulida baholashni yanada takomillashtirish zarur;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlik - istiqbolda ishlab chiqarish va eksport tarkibida samarali, tezlikda o'zgarish qobiliyatiga ega bo'lgan soha sifatida iqtisodiyotda muhim ahamiyat kasb etishiga erishish kerak;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlik unumli hamda modernizatsion texnikaviy baza asosiga ega bo'lishi kerak. Bunda bozor infratuzilmasini muhim markazlar, lizing tashkilotlari tizimini har taraflama servis xizmatlarini yo'lga qo'yish bilan rivojlanishi lozim;
- kichik biznesni keng ko'lamli rivojlantirishga xorijiy investitsiyalarni, birlamchi, jahon moliya institutlarining kreditlarini va to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalarni jalb etish hamda yo'naltirish;
- sanoat tarmoqlarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirish va yuqori texnologiyaga asoslangan zamonaviy ishlab chiqarishlarni tashkil etish uchun keng imkoniyatlar yaratish;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlar tomonidan ishlab chiqarishga innovatsion texnologiyalarni joriy etishni rag'batlantirish;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining tashqi iqtisodiy faoliyatdagi ishtirokini kengaytirish masalalarini tubdan hal etish, ularning eksport salohiyatini oshirishga ko'maklashish.

Integratsiyalashgan tuzilmani tashkil etish bo'yicha ishchi guruh tuzish, ishlarni amalga oshirish tartibi, muddatlari va moliyalashtirish manbalarini aniqlashtirib olish. Ishchi guruh quyidagi variantlardan birini ifoda etishi mumkin:

- ekspertlar sifatida mahalliy hokimiyat idoralari mutaxassisleri va tarmoq korxonalari vakillaridan iborat bo'lgan ishchi guruh;
- ma'lum bir xizmatlar ko'rsatish maqsadida tuzilgan shartnomalar asosida faoliyat ko'rsatuvchi konsalting kompaniyalari, oliy ta'lim muassasalari, ilmiy-tadqiqot muassasalari va mahalliy hokimiyat idoralari vakillari;
- ta'xischilaridan biri mahalliy hokimiyat idoralari bo'lgan ixtisoslashtirilgan tashkilot.

Fikrimizcha, kichik biznes va tadbirkorlik subyektlari faoliyatida kooperatsion-integratsion aloqalarni hamda ularning faoliyatini moliyalashtirishning moliya-kredit mexanizmini rivojlantirish maqsadida qo'yidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir ^[15].

- mamlakatimiz va uning hududlarida yanada qulay biznes muhiti yaratish, xususiy mulkchilikning ustuvorligini mustahkamlashga yo'naltirilgan qonun hujjatlarini takomillashtirish;
- xususiy tadbirkorlikka ko'proq erkinlik berish, davlatning boshqaruv funksiyalari va belgilangan me'yorlarni qisqartirish;
- kichik biznes subyektlarining moliya-kredit va xom ashyo resurslaridan, ular ishlab chiqargan mahsulotlarga davlat buyurtmalari berilishidan keng foydalanishni ta'minlaydigan bozor vositalari va mexanizmlarini tatbiq etish;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasi uchun soliq va boshqa to'lovlar bo'yicha yanada qulay shart-sharoitlar yaratish, imtiyoz va preferentsiyalar berish, hisobotlar tizimi hamda moliya, soliq va statistika organlariga hisobotlar topshirish mexanizmini takomillashtirish va unifikatsiyalash;

- kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlariga tijorat banklari tomonidan kreditlar berish mexanizmini yanada takomillashtirish va ularning hajmini oshirish;
- kichik biznesni rivojlantirishga xorijiy investitsiyalarni hamda to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalarni jalb etish va yo'naltirish;
- sanoat tarmoqlarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish hamda yuqori texnologiyaga asoslangan zamonaviy ishlab chiqarishlarni tashkil etish uchun keng imkoniyatlar yaratish;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining tashqi iqtisodiy faoliyatdagi ishtirokini kengaytirish masalalarini tubdan hal etish, ularning eksport salohiyatini oshirishga ko'maklashish va b.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini kreditlash mexanizmini rivojlantirish chora-tadbirlarining samarali amalga oshirilishi: yangi ish o'rinlarini barpo etish asosida ishsizlar sonini qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashga; respublikaning barcha mintaqalaridagi mikromoliyaviy xizmatlarga muhtoj aholini to'liq qamrab oluvchi mikromoliyalashning zamonaviy tizimini yaratishga; kam ta'minlangan, biroq iqtisodiy faol aholi qatlamini va yoshlarni tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etish orqali istiqbolida o'rta mulkdorlar keng qatlamining shakllanishiga; tijorat banklari va nobank kredit tashkilotlarining kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini mikromoliyalash hajmlarini ko'paytirishga va barqaror iqtisodiy o'sishga imkoniyat yaratadi.

Xulosa qilib ta'kidlash lozimki, kichik biznes subyektlarining qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining yanada takomillashtirilishi va ularning barqaror rivojlanishini ta'minlash borasidagi yangi samarali chora-tadbirlarning ishlab chiqilishi respublikaning iqtisodiyoti raqobatbardoshligini ta'minlashga va uning tashqi bozordagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qiladi. Kichik biznesni moliyalashtirishni takomillashtirish avvalambor, shu soha vakillari faoliyatidagi to'siqlarni bartaraf qilish, tijorat banklarining resurs bazasini shakllantirish, xorijiy kredit liniyalarini jalb etish, tijorat banklariga ular faoliyatini kreditlash bilan bog'liq imtiyozlar yaratish, aniq axborotlar bazasini shakllantirish, garov bilan bog'liq muammolarni bartaraf qilishdan iboratdir.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. "Sanoat kooperatsiyasini yanada rivojlantirish va talab yuqori bo'lgan mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida". 01.05.2019-yil, PQ-4302-son, <https://xs.uz>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida". 28.01.2022 yil, PF-60-son, <https://lex.uz/docs/5841063>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. Aholini tadbirkorlikka jalb qilish tizimini takomillashtirish va tadbirkorlikni rivojlantirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida. 13.10.2020-yil, PQ-4862-son, <https://lex.uz/docs/5045889?ONDATE=27.03.2021>
4. Alimova M., Ravshanov Kh. Theoretical Aspects of Cooperative Relations in the Production and Sale of Fruit and Vegetable Products. Academic Journal of Digital Economics and Stability. Special Issue on "Innovative Economy: Challenges, Analysis and Prospects for Development" Published in Aug-2021, Online: <https://academicjournal.io>, p.795-800
5. Murodova N.K. Kichik biznes subyektlarining tadbirkorlik faolligini oshirishning asosiy yo'nalishlari. Iqt.fan.nom. ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoreferati. –T.: 2008. –21-b.
6. Qulmatov A.A. O'zbekistonda kichik tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy muammolari. Iqt.fan.nom. ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya avtoreferati. –T.: 2004. –21-b.
7. Olimova, N. X., & Karimov, Sh. X. (2020). Real sektor korxonalarida innovatsion yangiliklarni joriy qilishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish. In Mintaqa iqtisodiyotini investitsiyalashning moliyaviy-huquqiy va innovatsion jihatlari (pp. 423-427).
8. Akhunova, O. E., Kh, O. N., & Kh, E. A. (2019). Role of innovative technologies in ensuring competitiveness of export products in Uzbekistan. Process management and scientific developments.
9. Олимова, Н. Х., & Эргашев, А. Х. (2017). Особенности оценки инвестиционной привлекательности реального сектора экономики. www. issledo. ru Редакционная коллегия, 120.
10. Олимова, Н. Х., & Юлдашев, Д. Т. (2016). The role of small business and private entrepreneurship in the economic activities. Молодой ученый, (9), 682-683.
11. Kh, O. N., & Kamoldinov, D. I. (2021). Development of industrial enterprises and analysis of the factors of their competitiveness. Ceteris Paribus, (2), 5-8.
12. Ergashev, A. X., & Olimova, N. X. (2020). Innovatsiyalarni yaratish va ularni sanoat kor-xonalari faoliyatiga joriy etishning asosiy masalalari. In Mintaqa iqtisodiyotini investitsiyalashning moliyaviy-huquqiy va innovatsion jihatlari (pp. 487-490).
13. Markaziy Osiyodagi mintaqaviy integratsiya taqdiri nima bo'ladi? <https://davr24.uz/archives/8519>
14. O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy holati. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi statistika agentligi. –2022-yil yanvar-dekabr
15. <http://elibrary.ru>

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.